

KOSTERS TE RUMST SINT-PIETER

Jan van Ranst

In een Antwerpse schepenbrief van 16 september 1519 wordt Jan van Ranst vermeld als "coster tot Rumpst" ¹.

Johannes Hennout

In het visitatieverslag van 1562 wordt Johannes Hennaut, clericus (geestelijke), vermeld als koster. De visitator vermeldt in zijn visitatieverslagen van 1572, 1573 en 1576 dat Johannes Hennot nog steeds koster is.

Hendrik van Ophem

In de rekeningen van de H.-Geest van Rumst van 1598 vonden we een betaling aan Hendrik van Ophem, koster, voor zijn dienst twee veertelen koren en een paar schoenen, en twee veertelen rogge voor zijn extra-ordinaire dienst ².

Johannes Petrus Westerhovius

De naam is gespeld zoals in de oudste visitatieverslagen en is afgeleid van het dorpje Westerhoven in Noord-Brabant, niet zo ver van Lommel. Dit ligt in de Kempen. Vandaar dat voor de familie twee achternamen gebruikt worden, de patronieme naam Peeters en de streeknaam Kempen. Johannes sterft als meier in 1621 en was gehuwd met Anna Van Hove.

In 1603 wordt door de visitator het kostersambt als volgt omschreven: "de koster moet toezien dat de parochianen 's zondags de H. Mis bijwonen en zich onthouden van slafelijk werk". In de parochieregisters van Rumst treffen we op 15 februari 1601 Jan Peter Westerhamus aan als doopheffers van Jan Nuyts. Vermoedelijk werd de familienaam van de doopheffer verkeerd geschreven en moet het Westerhovius zijn, zoals blijkt uit het visitatieverslag van 1603. In 1604 is hij vermeld als "adolescens bonae vitae" een jonge man van goed gedrag.

Op 3 september 1606 vinden we in de doopboeken van Rumst Sint-Pieter het doopsel van Jan Wouters, zoon van Jan en Elisabeth van Looock, doopheffers zijn: Jan Petri, koster, aldus de pastoor, en Elisabeth Eliaers. In de doopboeken vonden we twee kinderen van Jan Petri.

¹ VERSTREPEN, Christian, *Antwerpse schepenbrieven betreffende de dorpen van de Rupelstreek, 1516 - 1535*. S.A.A. SR nr. 155, 1519 297, folio 194v.

² VERMEULEN, Leo, *Schepengriffie Rumst, uitgave 1992*. Geschiedkundige Kring Rumesta, Rumst, 1992, p. 96.

Victor Lanfranchi

Visitor Beyerlinck vermeldt in zijn visitatieverslag van 1611 "dat er nu een koster-onderwijzer, Victor Lanfranchi, is die het goed doet volgens de pastoor. De koster, terzelfdertijd meier, is een goed man, hij beheerst de Gregoriaanse kerkzang en is toegewijd, maar hij houdt een herberg open zij deze dan ook besloten".

"Victor Lanfranchi, koster en schoolmeester dezer vrijheid, is gehuwd met Christina de Craeyer". Dit is vermeld in een schepenbrief van de Vrijheid van Rumst op 21 januari 1612³. Christina de Craeyer is de zuster van de schilder Gaspar de Craeyer, die verschillende malen peter is over enkele van haar kinderen. De herkomst van de familie Lanfranchi hebben we niet kunnen achterhalen. In 1611 verbleven zij reeds te Rumst, immers op 23 januari werd hun eerste kind gedoopt. Uit dit huwelijk werden twee jongens en vijf meisjes geboren.

In 1613 blijkt dat de pastoor niet tevreden is over zijn koster-onderwijzer. De kerk- en H.-Geestmeesters zijn bepaald niet tevreden over hun koster-onderwijzer hoewel deze nu beschikt over een nieuwe school en schoolhuis op het kerkhof.

De visitor roept hem ter verantwoording. In 1614 - 1615 overweegt pastoor Knest hem af te zetten. In 1618 is hij terug iets ijveriger maar heeft niet veel leerlingen. Uit schepenakten van 1620 blijkt dat Lafranchi schout is geweest. Tevens werd hij als drossaard vermeld in 1629. Oefende hij de functie van schout en koster-onderwijzer gezamenlijk uit, of nam hij ontslag toen hij schout werd?

Waar en wanneer Victor Lanfranchi overleed hebben we niet gevonden. De begraafboeken van Rumst vermelden geen overlijden van hem en ook dat van zijn vrouw niet.

Mathieu Kempen alias Peeters

In 1623 wordt Victor Lanfranchi vervangen als koster-onderwijzer door Mathieu Kempen, die voldoening schenkt⁴. In 1624 spreekt men van "custor et ludimagister", koster-onderwijzer. In de parochieregisters van Rumst Sint-Pieter vermeldt de pastoor bij de geboorte van Jan op 1 oktober 1620: "zoon van Matheus Kempen alias Petri, koster van Rumst, en van Elisabeth Michaelis". Blijft de vraag van wanneer hij koster is: van 1620 of 1623? Wij opteren voor 1620. Immers uit de gegevens van de pastoor blijkt duidelijk dat hij reeds op 1 oktober 1620 koster van Rumst moet geweest zijn.

In 1631 - 1633 kwijt zich goed van beide functies.

In de dorpsrekeningen van Rumst van 24 februari 1634 is vermeld dat meester Matheus Kempen koster is.

In 1635 lijdt Mathieu Kempen aan "inciditur delirium" (geestesziekte). Hij is genezen maar met gevaar te hervallen.

De pastoor vermeldt in de begraafboeken van Rumst dat Elisabeth Michaelis, vrouw van de koster, met haar kind begraven werd in 1638.

³ VERSTREPEN, Christian, *Schepengriffie - De Vrijheid van Rumst*. Heemkundige kring De Root, Reet, 1990, Deel II, p. 238, folio 170 r.

⁴ STEENACKERS, E., *Aantekeningen over Rumst*.

In 1639 vervult hij zijn dubbele taak goed maar is soms zichzelf niet meester. Hoelang Matheus Kempen koster bleef, hebben we niet met zekerheid kunnen achterhalen.

Peeter Kempen

Op 21 maart 1641 is vermeld in de dorpsrekeningen van Rumst "men betaalt meester Mattheus Kempen, koster, voor jaarloon als schoolmeester van de parochie". Op 5 december 1641 "betaalt men aan Peeter Kempen voor zijn dienst als organist" ⁵. In 1646 is Peeter Kempen koster volgens het manuaal van de koster. Hij komt niet voor in de visitatieverslagen die echter blijkbaar ofwel onregelmatig verliepen ofwel niet steeds genoteerd werden door de ongunst der tijden. Hij is waarschijnlijk zijn vader opgevolgd in de jaren 1640. Hij was gehuwd met Adr. van Camp.

De familie Kempen bleef maar een korte tijd in Rumst. Na 1638 vinden we van hen geen overlijdens meer. Er worden weliswaar in 1644, 1645 en 1649 nog kleinkinderen in Rumst geboren. Nadien komt deze familie niet meer voor.

Peter Vereplas

Wanneer Peter Vereplas koster wordt hebben we niet kunnen vinden. Hij is ook kapitein van de schutterij en doet oefeningen met de schooljeugd (we veronderstellen dat het Peter Vereplas is, want volgens het visitatieboek van 1655, waar zijn opvolger, een Servaes die geen Rumstenaar van geboorte is, vermeldt wordt, blijkt dat deze laatste nog niet lang in functie is. Het enige gegeven dat we over hem gevonden hebben is het overlijden dat in de begraafboeken van Rumst Sint-Pieter door de pastoor opgetekend werd in februari 1630. Hierin staat vermeld: "kind Vereplas werd begraven, dochter van Peter Vereplas, koster". Hoelang hij koster was, blijft een raadsel.

Joos Servaes (Justus Servati)

Visitor G. Smits klaagt in zijn verslag van 14 juli 1653 aan dat de koster, aangesteld tot gildekapitein, in militair tenue, aan het hoofd van een met wapens uitgeruste jeugd een optocht of ommegang geleid heeft. Dit past niet met zijn staat en bovendien verwaarloost hij alzo zijn ambt. Er zal wel een ordonnantie moeten uitgevaardigd worden om herhaling te voorkomen ⁶.

Joos Servaes was gehuwd met Catharina de Krock. Uit het huwelijk werden twee jongens geboren te Rumst in 1654 en 1655. Zij waren niet afkomstig van Rumst.

In de rekeningen van de H.-Geest van Rumst van 1655 vonden we een betaling aan Joos Servaes voor het spelen op het orgel en voor boeken en schoolgeld voor de arme kinderen ten bedrage van 23 gulden 13,5 stuivers ⁷.

In een akte verleden voor Bartholomeus Ceulemans, notaris te Rumst, wordt vermeld dat Joos Servaes koster was te Rumst met Kerstmis 1654. Kort nadien werd hij afgezet volgens

⁵ R.A.A. Oud gemeentearchief Rumst, nr. 5, dorpsrekeningen 1632 - 1645.

⁶ Geschiedkundige Kring Rumesta, *De pastoors, onderpastoors en kapelrij-beneficianten te Rumst Sint-Pieter*. Rumst, 1986.

⁷ R. A. A. Oud gemeentearchief Rumst, nr. 115.

getuigen Christiaan de Belder en Jacques Ceulemans ⁸. De oorzaak van zijn afzetting als koster-onderwijzer zou verband houden met oneerbare handelingen op een leerling van 16 jaar.

Peter van den Wijngaert

Vermoedelijk volgde Peter van den Wijngaert Joos Servaes op als koster-schoolmeester te Rumst. Zekerheid hebben we daarover niet.

Peter van den Wijngaert is geboortig van Kontich en zoon van Balthazar, koster te Kontich, en van Catharina Cop. Hij huwde te Rumst op 5 februari 1656 Lambertina Filippina Denteir, geboren omstreeks 1626 ⁹.

In de akten van notaris B. Ceulemans vonden we op 10 mei 1672 dat Pieter van (den) Wijngaert, koster en schoolmeester te Rumst, een proces lopende had tegen mr. Bosschaerts, heer van Boom ¹⁰.

Eerwaarde heer Ambrosius van den Bossche, visitor, vermaant in zijn verslag van 5 mei 1688 dat koster Petrus van den Wijngaert, ook onderwijzer, zijn taken met meer ijver moet vervullen. Het jaar daarop vermeldt de visitor in zijn verslag dat de koster zijn dieren niet mag wijden op het kerkhof en moet zorgen dat er een omheining komt tussen zijn huis en het kerkhof. Hij moet tevens de spelende kinderen uit het kerkhof houden ⁵, ijveriger zijn voor zijn school en zorgen voor de netheid van de kerk.

De pastoor noteert in het begraafboek op 2 april 1693: "werd begraven Peter van den Wijngaert, koster". Gedurende meer dan eeuw zal de naam Van den Wijngaert met het ambt van koster verbonden blijven.

Frans van den Wijngaert

Ter gelegenheid van de visitatie op 21 april 1693 werd Frans van den Wijngaert, na de plechtige geloofsbelijdenis en het afleggen van de eed voor de visitor, als koster aangesteld. In de volkstelling van Rumst in 1693 is hij als dusdanig vermeld ¹¹. Frans werd gedoopt te Rumst op 23 augustus 1668 en is de zoon van Peter en Lambertina Filippina Denteir. Hij huwde te Rumst op 20 maart 1694 Petronella de Coen, dochter van Paschaes en Anna de Smedt. Getuigen: Remigius van Dijck, molenaar te Rumst en schoonbroer van de bruid, en Hendrik van den Wijngaert, broer van de bruidegom. Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren.

Het visitatieverslag van 1704, het laatste onder pastoor Ysermans, vermeldt: "De koster moet de kinderen van "den Arme" alleszins gratis onderwijzen, want hij wordt vergoed door de Armendis" ⁵. Frans overleed en was nauwelijks 34 jaar oud. Hij werd begraven te Rumst op 2 september 1706. Na he overlijden van haar man, huwde Petronella te Rumst op 4 oktober 1711 met Petrus Smekens.

⁸ Notariaat Balthazar Ceulemans, Rumst, akten van 30 juli 1655 en 4 oktober 1655.

⁹ Geschiedkundige Kring Rumesta, *Volkstelling 1693 Rumst*. Rumst, 1985.

¹⁰ Notariaat Bartholomeus Ceulemans, nr. 1100.

¹¹ Geschiedkundige Kring Rumesta, *Volkstelling 1693 Rumst*. Rumst, 1985.

Johannes Baptist Garwaert

In 1707 wordt Johannes Baptist Garwaert voor een tijdje aangesteld en doet het heel goed.

Petrus Smekens

In 1709 ondervraagd bij de visitatie en goedgekeurd. Petrus Smekens kan koster blijven tot de zoon van de overleden koster hem kan vervangen.

Hubert Van Den Wijngaert

Anno 1709 vermeldt de visitator in zijn verslag: "er ontbreken een onderpastoor en koster".

De visitator examineerde Petrus Smekens en keurde hem goed als koster-onderwijzer tot Hubert van den Wijngaert zijn overleden vader Frans als koster zou kunnen opvolgen. Tevoren, vanaf 1706, had een plaatsvervanger tijdelijk de kosterij bediend.

Hubert van den Wijngaert werd gedoopt te Rumst op 5 maart 1697, zoon van Frans en Petronella de Coen. Hij volgde op jeugdige leeftijd zijn vader op.

In 1711 heeft hij de eed afgelegd, samen met de geloofsbelijdenis. Hij werd aangesteld door de heer van de plaats. Daar Hubert nog te jong is, wordt hij tijdelijk vervangen door Peter Smekens, zijn stiefvader. Van de dorpelingen ontvangt de koster anderhalve maat (vierendeel) rogge, van de kerk 17 guldens, van de H.-Geesttafel vijf vierendeel rogge. De drossaard verzet zich tegen deze regeling en belet de betaling, aldus de visitator op 19 april 1712.

Hubert huwde Elisabeth van Horick. Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren. Nauwelijks 24 jaar oud, overleed Hubert en werd te Rumst begraven op 24 april 1721.

Corneel Jouret

Hubert van den Wijngaert werd opgevolgd door Corneel Jouret. De pastoor vermeldt hem als koster te Rumst op 26 december 1722. Op die datum is hij getuige bij het huwelijk van Peter Somers en Maria de Vos. Corneel Jouret huwde te Rumst op 6 juli 1721 Elisabeth van Horick, weduwe van Hubert van den Wijngaert. Zij werd begraven te Rumst op 4 december 1730 en de pastoor vermeldt haar als "vrouw van de koster". Corneel Jouret, koster, werd begraven te Rumst op 7 januari 1738.

Georg Frans van den Wijngaert

Georg Frans van den Wijngaert werd geboren te Rumst op 12 december 1719, zoon van Hubert en van Elisabeth van Horick.

In zijn verslag van 5 mei 1729 stipt de visitator aan: "Georg Frans van den Wijngaert, een jongen van tien, die koster-onderwijzer is". Uit voorgaande gegevens blijkt duidelijk dat Corneel Jouret, de taak van koster heeft volbracht. Wanneer Georg Frans van den Wijngaert hem opvolgde is niet terug te vinden. We vermoeden dat dit na het overlijden van zijn stiefvader, 7 januari 1738, zou zijn.

Georg Frans huwde te Rumst op 20 mei 1750 Elisabeth Asselberghs. Uit dit huwelijk werden zeven kinderen geboren.

Op 24 september 1743 huwden te Rumst Jan Baptist Gerrens en Maria Claes, G.F. van den Wijngaert, koster, was getuige.

Koster Georgius Franciscus van den Wijngaert is tevens onderwijzer en organist, aldus de visitator in zijn verslag van 18 juni 1750.

In het visitatieverslag van 27 juli 1757 vermeldt de visitator dat "de pastoor tevreden is over zijn koster-onderwijzer. Als koster werd hij aangesteld door de heer van het dorp; als onderwijzer door de gemeenschap. De gemeenschap eist ook het recht op hem als organist te benoemen".⁵

Georg Frans van den Wijngaert overleed plots in de kerk te Rumst op 27 november 1777.

Peter van den Wijngaert

Peter van den Wijngaert werd gedoopt te Rumst op 9 februari 1751, zoon van Georg Frans en Elisabeth Asselberghs. Vermoedelijk volgde hij zijn vader op na diens overlijden. In de begraafboeken van Rumst noteerde de pastoor op 13 februari 1791: "werd begraven Peter van den Wijngaert, koster". Hij was de laatste koster van het geslacht Van den Wijngaert. Hij was gehuwd te Rumst op 3 augustus 1779 met Anna Catharina de Belder. Uit dit huwelijk werd een dochter geboren.

Ignas Cusseneers

Ignas Cusseneers uit Duffel werd omstreeks 1755 geboren. Hij huwde te Rumst op 5 april 1785 Anna Catharina Vertommen. In de begraafboeken van Rumst noteerde de pastoor op 29 december 1796 de begrafenis van Walter Frans Cusseneers, jong kind van Ignas, koster, en van Anna Vertommen. Dit gegeven doet ons veronderstellen dat hij toen reeds koster was en hoogstwaarschijnlijk Peter van den Wijngaert had op gevolgd. Hij is koster gebleven tot bij zijn overlijden op 7 februari 1820.

Jan Frans Cusseneers

Jan Frans Cusseneers werd gedoopt te Rumst op 1 juni 1796, zoon van Ignas en Anna Catharina Vertommen. Hij volgt naar alle waarschijnlijkheid zijn overleden vader op. Hij is getuige bij de aangifte van het overlijden van Z.E.H. Joannes Baptist van Genechten, pastoor te Rumst, in 1825, en wordt er vermeld als koster, 29 jaar oud¹². Hij overleed te Rumst op 24 maart 1843.

Corneel Kiekens

Corneel Kiekens solliciteert op 21 juli 1843 voor de plaats van koster te Rumst, een plaats die open verklaard is door de kerkraad van Rumst Sint-Pieter. Hij volgt Jan Frans Cusseneers op als koster. Corneel werd geboren te Rumst op 15 april 1816, zoon van Jan Corneel, bakker, en van Isabella Maes. Hij is de broer van de gemeentesecretaris van Rumst. Hij is te Rumst overleden op 8 januari 1892 en was gedurende 49 jaar koster te Rumst.

¹² Burgerlijke stand Rumst, 1825.

Theodoor Pauwels

Theodoor Pauwels is geboortig van Putte, laureaat van het Lemmeninstituut, en volgde Corneel Kiekens op als koster. Op het einde van 1903 nam hij ontslag als koster, om dezelfde functie waar te nemen te Putte Sint-Niklaas, waar hij zijn broer opvolgde ⁵. Hij overleed te Putte op 23 december 1942 ¹³.

Victor Jacobs

Victor Jacobs werd geboren te Mechelen op 6 mei 1881. Op 5 augustus 1902 behaalde hij het diploma van koster-organist met grote onderscheiding aan het Lemmensinstituut. Nog dezelfde maand werd hij koster-organist benoemd in de Sint-Jan-Baptistparochie te Sint-Jans-Molenbeek bij Brussel. Daar bleef hij tot eind december 1903. Intussen had hij zich kandidaat gesteld voor de vacante plaats van koster in de Sint-Pieterskerk te Rumst. Op 4 januari 1904 trad hij in dienst. Hij vestigde zich te Rumst en woonde met zijn ongehuwde zuster in de Kerkstraat 52 ¹⁴. Hij huwde te Rumst met Prudence Goeyers. Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren. Op 16 mei 1954 had er een plechtige viering plaats in de kerk te Rumst, opgeluisterd door het koor van de O.-L.-Vrouweparochie van Niel onder leiding van Corneel Hendrickx, koster-organist te Niel en oud-Rumstenaar, ter gelegenheid van zijn gouden ambtsjubileum. Bij deze gelegenheid ontving hij het gouden kruis van Sint-Rumoldus. Hij overleed te Rumst op 15 december 1958.

Jozef Geys

Jozef Geys, afkomstig uit de Kempen, volgde Victor Jacobs op. Hij was de laatste koster-organist van Rumst Sint-Pieter.

Adeline Marckx - Switsers

¹³ TORFS, F., *Van Putse mensen en dingen*. Heemkring het Molenijzer, 1979.

¹⁴ Tegenwoordig bewoond door Peter Swenden.